

Budapest
Magyar Nemzeti Múzeum

DÉLBÁCSKA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Novisad, Trg Oslo-
bodjenja 3. szám. (Wagner palota.) Telefonszám:
157. Éjjele 488. Sürögöncim: „Délbácska”, Novisad

NOVISAD, 1925 NOVEMBER 25.

SZERDA

Előfizetési ára: egy óra 40, három óra 120, fél
évre 240 és egész évre 480 dinár. Egyes szem-
ára hetköznap 1:00 dinár, vasárnaponként 2 dinár.

Rádics ismét elszólta magát -- Az olasz követ felvilágosításokat kért Rádics ljubljani beszéde ügyében -- Ma hirdeti ki a budapesti tábla az ítéletet Lédererné ügyében Bethlen magyar miniszterelnök az emigránsok hazatéréséről -- Tovább csábítják a brazilai pokolba a Vojvodina lakosságát

A kisantant és Magyarország

*Előkelő helyről kaptuk az
alábbi, rendkívül érdekes dip-
lomáciai információt:*

A kisantant legközelebbi konferenciájának anyagát most állítják össze. A tárgysorozat, mint mindig, most is kettős: Egy külső és egy belső. A bizalmas programról azonban nagyon kevés szó esik a nagy nyilvánosság előtt. Azok a kérdések, amelyekben nem egyeznek meg a különböző kormányok nézetei, természetesen túlnyomó részét szokták kitenni a tárgyalások anyagának. A kisantant alapítási okmánya a magyar politikát tette a kisantant akcióprogramjának legfőbb pontjává, mert a három utód-állam szükségét érezte annak, hogy Magyarországgal szemben intézményesen védjék meg a békeszerződések megváltozhatatlanságának elvét. Egészen a legutóbbi időkig úgy is történt, hogy a három ország érdekazonossága Magyarországgal szemben teljesnek mutatkozott. A kisantant vezető államférfiai azon a nézeten vannak, hogy Magyarországon még nem nyugodtak bele a megváltozhatatlanba s nem mutat a magyarországi politika olyan változást, amely a revánstörékvécek elleni védekezést feleslegessé tenné. A kisantant nem tartja őszintének Magyarország békés kijelentését, azt állítja, hogy Magyarországon még mindig rejtett hadsereget tartanak fenn s az állami költségvetés számos tétele mögött katonai kiadások húzódnak meg. Ismeretesek azok a tiltakozások, amelyeket a kisantant a Népszövetséghez, illetve a nagykövetek tanácsához intézett, kérve a budapesti leszerelési bizottságban való képviseltetését s a magyar budget fokozottabb ellenőrzését. A magyar kérdésben nem mutatkozott semmiféle ellentét a kisantant államai között, amelyek közül Csehszlovákia látszott legerélyesebbnek Magyarországgal szemben s legintranszigensebben tiltakozott annak idején a Habsburgok restaurációs törekvései ellen.

Több eltérés mutatkozik már a három állam orosz politikájában. Jugoszláviának és Csehszlovákiának ugyyszólván nincs vitás kérdése Oroszországgal, míg Románia a beszarábiai probléma miatt nem rendezheti viszonyát a szovjetköztársasághoz. Jugoszláviának régi tradíciója, hogy a nagy szláv államnak mintegy balkáni exponense s ha ez a helyzet megváltozott is, a szerb politikusok ma is erős érzelmi szálakkal vannak hozzákötve az orosz törekvésekhez. Bármennyire ellensége is a Pasicskormány s az egész polgári Jugoszlávia a szovjetrendszernek, ősi orosz szimpátiájukon nem tud változtatni az államrendszer különbözősége. A Rádics István missziója éppen az volt, hogy a szláv szimpátiának megfelelő politikai alakulást hozzon létre s ha Pasiccs erélyesen letörte is a horvát parasztvezér forradalmasító törekvését, a kompromiszum értelme mégis csak az, hogy a moszkvai paraszinternacionálé lemondott bár balkáni expanziójáról, de az orosz orientációt Rádics most már a kormányban ma-

gában tudja képviselni. Csehszlovákiáról pedig közismert, hogy már is erős gazdasági érintkezést folytat az oroszokkal s Benes régi missziójának fogja fel azt, hogy Oroszországot ismét bekapcsolni segítse az európai gazdasági életbe. A szláv államok faji vonzódása erősebb annál a taszításnál, amelyet az orosz szovjetrendszer jelent számukra.

Románia jól tudja, hogy egy orosz támadástól Besszarabia miatt nem kell tartania. Besszarabiáért az oroszok nem kockáztatnák eddig elért diplomáciai helyzetüket az európai politikában s Besszarabiáért nem is tudnának atmoszférát teremteni egy támadásra. Ha pedig a szovjetrendszer kiterjesztésért indítanak háborút, akkor szembe találnák magukat az egész világgal. Oroszország védekező háborúban a történelem tanulságai szerint verhetetlen, éppen a visszavonulási lehetőségek és területek mérhetetlensége miatt, aminek kevésbé volna

azonban képes Oroszország egy komoly támadó háborúra. Románia érthető okokból mégis szükségesnek tartja, hogy egy kisebb méretű orosz támadással szemben se álljon egyedül s a lengyel-román véd- és dacsövetség által biztosított jelentékeny erőknél kívül egyéb erők is rendelkezésére álljanak, nehogy a szovjetek izoláltnak higgyék Romániát a besszarábiai kérdésben.

Ennek a meggyőződésnek eredménye lehet, hogy Benes az utóbbi hetekben ismét akcióba lépett az orosz-kérdésben s igyekszik Romániát Északkelet felé tehermentesíteni segíteni. Innen azok a hírek, hogy francia közvetítéssel tárgyalások indulnának egy román-orosz kereskedelmi szerződés érdekében. A kérdés-komplexum mindenesetre legérdekesebb fejezete lesz a kisantant konferenciájának, amelyet valószínűleg december második felében fognak megtartani.

Rádics megsértette Olaszországot

Lyublyanában állítólag olaszellenes beszédet mondott — Bodrero olasz követ Pasiccsnál és Nincsiccsnél — Rádics cáfol

Beogradból jelentik: Rádics Sztepan ismét egy kis élénkséget hozott a politikai életbe. Vasárnap Lyublyanában tartott egy beszédet, amelyet Olaszország sértőnek talált magára nézve. A radikális pártban emiatt meglehetősen kényelmetlenül érzik magukat és ama nézetüknek adnak kifejezést, hogy Rádicsnak nem lett volna szabad Pasiccs tudta nélkül beszélni. A független demokraták viszont azon a véleményen vannak, hogy Rádics, Pasiccs tudta és beleegyezése nélkül nem merete volna ezt a beszédet elmondani, amely külpolitikai szempontokból itélve nagyon szerencsétlen volt.

Délután 5 órakor Bodrero tábornok, olasz követ a miniszterelnökségi palotában felkereste Pasiccs Nikola miniszterelnököt és felvilágosítást kért tőle Rádics Sztepan lyublyanai beszéde ügyében. Bodrero a miniszterelnökségről a külügyminiszteriumba ment és Nincsiccs Momcsiló külügyminiszterrel tárgyalt.

Bodrero távozása után Pasiccs azonnal magához kérette Rádics Sztepánt. Fél órai tanácskozás után Pasiccs a kormány több tagját magához kérette és Bodrero látogatásáról tárgyaltak. A kormány tagjai este hat órától hét óráig konferenciát tartottak, amelyen a parlament munkájáról és a politikai helyzetről tárgyaltak. A miniszteri konferencia után Rádics Sztepan fogadta a hírlapírókat és nyilatkozott lyublyanai beszédéről:

— Ma olvastam a ljubljani beszédemről szóló jelentéseket mondta Rádics — a lapokban. A jelentések azonban igen sok helyen nem pontosak. Főleg a beogradi lapokban találtam sok hibát, amit annak tulajdonítok, hogy többször szlovén szavakat és szlovén mondatokat is használtam, amit a szerbiai újságírók nem jól értettek meg. Különösen a közlemények azon részében van sok hiba, ahol arról be-

széltem, hogy milyen hatása volt az egyezménynek a külföldre. A lapokban olyan kijelentéseket adtak Kemál pasa szájába, amelyeket én sohasem tettem. Ugyancsak nem közölték pontosan azt sem, amit én Olaszország hatáiról mondtam. Beszédem ezen részének helyes tartalma ez: Olaszország azt mondja, hogy határai sérthetetlenek, de én azt mondom, hogy nemcsak Olaszország határai sérthetetlenek, hanem a mienké, valamint Európa összes államainak határai is, mert ezt azok a nemzetközi szerződések garantálják, amelyeken ma egész Európa békéje nyugszik.

A fasiszták fekete ingeiről a következőket mondtam: Amilyen előkelő helyet foglal el Olaszország Európa kulturális életében, olyan fájdalmas, hogy a feketeingesek nem tisztelik ezt az előkelő helyet. A feketeingeseket szabadon bírálhattam, hiszen nem jelentik a hivatalos Olaszországot.

Politikai körökben az a vélemény, hogy Rádics Sztepan azért tartja provokáló beszédeit, hogy ezáltal lehetetlenné váljék a kormányban való bennmaradása. Csak azt nem lehet megtudni, hogy Rádics Sztepan egyedül akar-e kiválni a kormányból vagy pedig pártjának többi minisztereivel együtt.

Sztojadinovics kihallgatása

Beogradból jelentik: Ófelsége tegnap délután kihallgatáson fogadta Sztojadinovics Milán pénzügyminisztert, aki beszámolt az ország pénzügyi helyzetéről és egyuttal közölte Ófelségével, hogy a parlament a költségvetési tizenkettődek megszavazása után hosszabb szünetet fog tartani, amely alatt a képviselők az egyezményt fogják népszerűsíteni választóik körében.

KISEBBSÉGEK

(—) **Hogyan szavaztak a magyar községek Szlovénszkóban?** Egy Ungvárott megjelenő magyar lap statisztikai táblázaton tünteti fel, hogyan oszlottak meg a majdnem szinmagyar beregszászi járás magyar szavazatai az egyes pártok között. A táblázatról kitűnik, hogy a járásban 7154 szavazatot esett a kommunista pártra, 6254 a magyar nemzeti pártra. A többi szavazatot a kisebb pártok között oszlott fel. A magyarság széttagozottsága az egyetlen oka annak, hogy nem tud számárnyához mért képviselőket kapni a prágai parlamentben. Ha az egységet meg lehetne teremteni, a szlovénszkói magyarságnak 28–30 képviselője lehetne...

(—) **A Népszövetségnek semmi köze a kisebbségi iskolakérdéshez.** Bukarestből jelentik: A kamara mai ülésén Duca külügyminiszter egy interpellációra felelve a következőket mondotta:

— A magyarok emlékiratot terjesztettek a Népszövetség elé — az iskolai törvényjavaslatok miatt. Ehhez joguk volt. A kormány kötelessége viszont az volt, hogy a Népszövetségtől kapott felhívás alapján két hónapon belül összegyűjtse azokat az adatokat, amelyekkel a Népszövetség előtt igazolhatja álláspontjának helyességét. Amikor a kormány a Népszövetség kívánságának eleget tett, egyben kifejtette azt a nézetét is, hogy a Népszövetségnek nincs joga ezzel a kérdéssel foglalkozni. Ami a Népszövetség ellenőrzési jogát illeti, ennek alá vagyunk vetve, mert aláírtuk a kisebbségekre vonatkozó klauzulákat. Bratianu Jonel annakidején mindent elkövetett, hogy ezeket a klauzulákat ne kelljen aláírnia, mert az volt a nézet, hogy az a nemzeti szuverenitást sérti. Aláírtuk, azonban megragadunk továbbra is minden alkalmat, hogy ez ellen tiltakozzunk.

(—) **Csehesítés pénzbüntetéseivel.** Ideérkező magyar lapok a legnagyobb felháborodás hangján tárgyalják azt a különös módszert, amellyel a kassai tanfelügyelőség a csehesítés eszméjét kívánja szolgálni. A szeptemberi beiratkozások alkalmával ugyanis a tanfelügyelő rendeletére több magyar fiút cseh iskolába akartak kényszeríteni. Miután sem a szülők sem a gyermekek nem beszéltek másképpen, csak magyarul, a gyermekeket magyar iskolába óhajtották beírni. Erre azonban a tanfelügyelő nem adott engedélyt, így a gyermekek a mai napig sem jártak iskolába. Ma azután az összes szülők értesítést kaptak, amely szerint a kassai rendőrgazgatóság az érdekelteket — gyermekeik nem iskoláztatása miatt — egyenkint 30 korona pénzbüntetésre ítéli. Így fest a névvegyelemzés Szlovénszkóban...

(—) **Kisebbségi képviselők Olaszországban.** Az olaszországi szlovén és német kisebbségeknek mindössze négy képviselője küzd a Monte Citorioon a fascizmus önkényével szemben. A képviselők közül kettő szloven és kettő német. A németek dr. Báro Sternbach, jeles közigazdász és meráni lap-szerkesztő és dr. Tierst, a tiroliai képviselője. A szlovénokat Bezerdnic (Görz) és dr. Josef Wilfan képviseli. Dr. Wilfan a kisebbségi program legbátrabb, legképzettebb, egyben leghangosabb szószólója. Főszerkesztője a Triesztben nemrégiben lerombolt „Edinost” című szlovén lapnak. Ujabbban elnöke volt a genfi kisebbségi konferenciának is.

(—) **Egy romániai zsidó hitközség autonómiája 1925-ben.** Máramaroszigetről jelentik: A helyi zsidó hitközség választásokra készült. A listára a prefektus néhány kormánypárti zsidó polgár felvételét követelte. A terv ellenzői gyűlést tartottak, amelyen az egyik szónok, Rottenberg József mögött váratlanul megjelent egy fiatal ember, aki a következőket sugta a szónoknak:

— A prefektus ur azt üzeni, hogy átadhatja a határon, ha tovább beszél...

A szónok lelépett az emelvényről, amelyen a hitközség egy másik tagja kezdett beszélni.

— Nincs más út számunkra, — mon-

dotta komoly megilletődött hangon, — mint-hogy a prefektus akaratainak engedjünk.

A tömeg zajongani kezdett.
— Nem adjuk meg magunkat! — kiáltották. — Autonómiánk van!

Az egzisztenciánkat nem kockáztathatjuk — folytatta a volt hitközségi elnök. — El fogják venni a korcsmaengedélyeinket és az üzle-

teinket. Rekvirálni fogják a lakásainkat és kutasítanak bennünket az országból.

A hallgatók felháborodva távoztak. Éjszaka pedig a hitközség tizenhat tagját letartóztatták és a rendőrségre kísérték. Másnap délre aztán kész volt a „paktum”. A hitközség pedig csendőri és rendőri asszisztencia mellett „megválasztotta” a prefektus jelöltjeit...

A ROSSZUL SIKERÜLT AGRÁRREFORM

Nem akarnak fizetni a telepesek

Hiába pörösködnek a hitelezők — Eredménytelenül tüzik ki az árverést — Nem tudnak megélni a telepesek nyolc hold jövedelméből

Az agrárreform, mint ismeretes, majdnem az összes vajdasági nagybirtokokat felosztotta délszerbiai telepesek között. A valamikori nagybirtokok helyén ma egyenkint három, négy, sőt hatszáz telepes-család gazdálkodik. Ezek a telepesek azonban, akik nem ismerik a talajviszonyokat, s akik teljesen vagyontalanul vették birtokba a részükre kiosztott földet, azon sehogyan sem tudják maguk egzisztenciáját biztosítani.

Az első adósság

Az agrárreform az első, végzetesen nagy hibát akkor követte el, amikor minden felszerelés, tőke és további támogatás nélkül átadott a telepeseknek nyolc nyolc hold földet azzal, hogy: Ez a tiéd, tessék megművelni. A telepesnek nem volt hova lehajtania a fejét, először tehát házat kellett építenie. Az építkezéshez szükséges anyagot még sikerült „hitelbe” megvásárolnia, s erre a legtöbb telepes lekötötte a termését. A föld megmunkálásához azonban ismét tőkére volt szükség. Ekére, boronára, lóra, vetőmagra volt szükség. Anyagi támogatást sehonnét sem lehetett kapni. Ujabb adósság következett. A házra, a termésre, vagy akármire. Mire a ház felépül és a termés alapján is megállapíthatta, hogy a termés a legjobb esetben csak arra elegendő, hogy a maga és családja fenntartását biztosíthassa, de arra — legjobb akarata mellett — nem gondolhat, hogy felszaporodott adósságainak legalább a kamatait megfizesse.

Kitűzik az árverést

A hitelező pöröl. A tárgyaláson megállapítást nyer, hogy a ház, mint a föld minden hozadéka tul van terhelve. A telepes kijelenti, hogy nem tud fizetni. A végrehajtó megjelenik

a telepes házában, ahol érkezésére a környék minden dobvoljaca azonnal összeszalad. A végrehajtó nem érzi jól magát és rögtön elmagyarazza, hogy „csak” foglalásról van szó. A kedélyek erre „lecsillapodnak” s a telepesnek sikerül minden különösebb veszteség nélkül megszűrnie a foglalást. A végrehajtó is fellelézik és megkönnyebbülve távozik. Ekkor jön az árverés. A dob azonban hiába perdül meg. *Nincs rá eset, hogy valaki, mint vásárló merjen jelentkezni.* A telepesek szolidaritása olyan fenyegető méreteket ölt, hogy szó sem lehet a hitelezőknek végrehajtás utján való kielégítéséről. S ha valaki — esetleg megbizott utján — mégis megvásárolna valamit, sohasem gondolhatna arra, hogy azt birtokba is vegye.

Telepesek, akik unják már az agrárreformálódásait

A telepes egyszerű ember. Politikához és más hasonlóan raffináit mesterséghez nem ért. A telepes csak annyit lát, hogy az agrárreformot nagyon tökéletlenül oldották meg, s hogy ezzel a megoldással, az ő egzisztenciáját egyáltalán nem biztosították. Kénytelen az egyik hitelt a másik után igénybevenni, s ha nem akarja, hogy a betevő falatot vegyék el végrehajtás utján a családjá elől, kénytelen szolidaritást vállalni azzal az erőszakossággal, amely ilyen körülmények között egyetlen módja érdekeik megvédelmezésének. Nagyon sokan a telepesek közül azonban unják már a sok hercehurcát, s azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy visszatérnek Délszerbiába, ahol egyszerűbb, de nyugodtabb viszonyok között biztosíthatják kenyerüket. A visszatelepülés gondolata különösen a futaki telepesek között terjed.

Ma lesz ítélet Lédererné ügyében

A tábla nem engedélyezte a védelem újabb kiegészítését — A megtört Lédererné

Budapest, november 24. Kállay elnök felült órákor nyitotta meg a folytatólagos tárgyalást. Lévy Tibor dr. védő, a védelem szempontjából kéri a bíróságot, hogy a tárgyalás során tett valamennyi vallomást és Lédererné azon vallomásának ismertetését, amelyet eddig még nem ismertettek. Azután még számos, a fő tárgyaláson tett tanuvallomások ismertetését, továbbá a bécsi rendőrkapitány véleményének, az orvosok, fegyverszakértők, továbbá Ján vegyész véleményének ismertetését indítványozta. Végül kifogásolta az eldöntő bíróság ítéletét. Az elnök megállapítja, hogy az eldöntő bíróság nem a tábla, hanem az eldöntő és hangsúlyozza, hogy semmiesetre sem lehet praejudicáció. Honorálja a védő összes előterjesztéseit, kivéve a Léderer féle vallomást, amelyet nem hajlandó ismertetni. A védő ezért semmisségi panaszt jelent be. Az elnök ezek után felolvastatta azokat a vallomásokat, amelyek ismertetését a védő indítványozta.

Dr. Schubert Zoltán védő szintén kéri az ügyre vonatkozó adatok ismertetését.

Az elnök kérdezi Léderernét: Akar-e valamit evvel kapcsolatban?

Lédererné: Nem.

Dr. Lévy Tibor az elsőrendű vádlott védője kéri a Léderer pár kihallgatását. Kéri kihallgatni ezek során mindazokat, akik Léde-

renével egy házban laktak. Kéri kihallgatni a gyöngyösi csendőrségi kerületet Lédererné előéletére vonatkozólag.

Elnök: „Kíván-e tekintetben bizonyos kiegészítéseket?”

Lédererné kéri egy Nádas nevű leány kihallgatását, akivel bizonyítani szándékozik azt, hogy bizonyos tekintetben milyen szerepe volt a gyilkosság körül.

Dr. Varga József főügyész helyettes kéri az összes indítványok elutasítását, különösen pedig a Léderer pár kihallgatását illetőleg tesz ellenvetéseket, hiszen Léderer Gusztávot kihallgatni nem lehet, mert halátra van ítélve. Szerinte felesleges minden további kihallgatás. A bíróság ezután tíz percnyi szünetet rendel el.

Az elnök kihirdeti a bíróság határozatát, amely szerint a védelemnek a bizonyítás kiegészítésére vonatkozó indítványát elveti.

Ezután Varga főügyész mondja el a vádbeszédét. Lédererné alacsony sorsból lett Léderer felesége és előző életének szokásairól nem tudott lemondani. Ő volt az, aki Kodelkát könnyelmű üzletkebe sodorta, hogy pénzt elvegye. Ő bírta rá férjét arra, hogy ölje meg Kodelkát és rabolja ki. Léderer nem született gonosztevő, mert felesége sokáig könyörgött neki, amíg elhatározta, hogy megöli Kodelkát. Majd részletesen elmondotta a gyilkosság lefolyását. A vádlottak védekezését dajkamesének minősíti, mert a lakásban egyetlen tiszt sem fordult meg. Az

asszony különben is töredelmes vallomást tett a rendőrségen. Nem talál egyetlen enyhítő körülményt sem, kéri tehát a táblát, hogy a törvényt sulyos ítéletét hagyja helyben.

Ezután Lévy Tibor dr. mondotta el védőbeszédét, azután az elnök megkérdezte Léderernét, hogy az utolsó szó jogán kíván-e felszólalni?

Lédererné feláll, a teremben halálos csend támad. Percekig nem tud szóhozjutni az asszony, majd sirástól elcsukló hangon beszélni kezd: — Azt akarom mondani tekintetes törvényszék, hogy én voltam az, aki rábeszéltem férjemet arra, hogy hagyjuk ott Prónayékat és menjünk át a csendőrséghez. Nem igaz, hogy a gyilkosságra rábeszéltem. Nyugodt lelkiismerettel várom az ítéletet." Ezután leült, elővette zsebkendőjét és beletemette arcát. Az elnök azután a tárgyalás folytatását és az ítélet kihirdetését holnap déli tizenkét órára tűzte ki.

Görög-bolgár konfliktus

A görögök tovább zaklatják a bolgár lakosságot

Szófia, nov. 24. A külügyminiszter a népszövetségi vizsgálóbizottság tagjainak tiszteletére ebédet adott, amelyet fogadás követett. Rumbold, a bizottság elnöke az angol anyakirálynő elhunytá alkalmából elrendelt gyász miatt nem jelent meg. A fogadáson a kormány tagjain kívül számos magasrangú hivatalnok is jelen volt.

Cankov miniszterelnök is fogadta a népszövetségi vizsgálóbizottság tagjait.

Szófia, nov. 24. A bolgár távirati iroda jelenti: A bolgár közvéleményt riasztó hírek nyugtalanítják. A Lerinében történt bombázásban ürügyének felhasználásával, a görög hatóságok minden módon zaklatják a bolgár lakosságot. A városnak és környékének több lakosát számüzéssel fenyegetik és haditörvényszék elé állítják. Bolgár hivatalos körökben félrelik a görög eljárást és azon a véleményen vannak, hogy ha újabb menekült áradat fog özönlenni a bolgár határra, ez semmi esetre sem fogja előmozdítani azt a célt, amelyet a népszövetség vizsgálóbizottsága maga elé tűzött és ismét megzavarja a békét, amelyre pedig parancsoló szüksége van a balkáni népeknek.

Vigyázz, ha jön a vonat!

A subotici vasutigazgatóság és a belügyminisztérium figyelmeztetése a közönséghez

A vasuti balesetek nagy részének csak a közönség vigyázatlansága az oka

A subotici vasutigazgatóság felirattal fordult a belügyminisztériumhoz és kérte, hogy utasítsa alantás hatóságait a lakosság figyelmeztetésére, hogy a pályatesteken való közlekedést kerüljék és legyenek az átjáróknál nagyobb figyelemmel.

A felirat szerint a Bánát, Bácska és Szerémség vonalain több esetben megtörtént, hogy a vonat magánszemélyeket és állatokat elütött és elgázolt. A szerencsétlenséget és az állatok elpusztulásával ért kárt többnyire a lakosság vigyázatlansága okozta, amely nem jár el a kellő óvatossággal és nem veszi figyelembe a leglemibb rendőri és vasuti figyelmeztetéseket, amelyek számos helyen ki vannak függesztve.

Megesett az, hogy a földmives lakosság a mezőn gazdátlanul hagyta állatjait, amelyek az est beállásával maguk tértek haza, természetesen a vasuti pályatesteken keresztül. Az átröbögő vonatok elkapták az állatokat és jelentősen megkárosították ezzel az érdekelt gazdákat. A károsodásokért kizárólag ők felelősek, mert hanyagságukkal kétségtelenül maguk idézték elő az elgázolást.

A beadvány végül felkéri a hatóságokat, hogy a vasutrendőrségi törvény alapján adjanak ki utasításokat, hogy a közönség a jövőben hathatósabban ügyeljen testi épségére és ne kockáztassa életét figyelmetlenségéből, hanem respektálja a vasuti pályák mentén elhelyezett utasításokat.

A Francia Vonat „ingyen” szállít Braziliába...

„Sao Paulo az elismert legműveltebb állama Braziliának” — Ahol nagyszámu európai „foglalkoztatik” — „Ovakodjunk az dlügynököktől” — Melyik a „legmegbízhatóbb” emberkereskedelmi iroda?

Brazília egymásután nyeli a szerencsétlenségbe vakon rohanó európaiakat. A német, olasz, orosz, szerb, magyar, lengyel és bolgár kivándorlók ezrei kinlódnak a brazilai pokolban, s hiába minden okos szó, eredménytelen a sajtó felvilágosító munkája, a vándorlás jösi ösztöne ellenállhatatlanul viszi a szerencsétleneket Brazília ezerszer elátkozott földjére, ahol majdnem mindenkire mérhetetlen nyomor, állati munka, borzalmas betegségek, türheterlen klíma és egyetlen törvény, az ültetvényes korbács vár...

A Vajdaságban különösen az utóbbi idők-

Figyelj!

A „Francia Vonat” teljesen ingyen szállít földműveseket Sao Pauloá (Brazília, Délamerika)

Sao Paulo az elismert legműveltebb állama Braziliának. Az ottani kávé- és egyéb növény-plantázson (fazendákon) nagyszámu európai foglalkoztatik, akik az ő munkájukkal lehetővé teszik a termelt növények exportálását a világ minden részébe. Naponta érkeznek oda transzportok ujonnan jött földmivesekkel, kiknek az új hazában szorgalmasan tovább kell üznie az otthoni foglalkozást, ha Amerikában boldogulni akarnak.

Ezek a kivándorlók, kiket mi vállalunk ingyen átszállításra, semmiesetre sem kell, hogy visszafizessék a rájuk költött utiköltséget, de köteleznők kell magukat arra, hogy egy évet töltenek azon a fazendán, ahová be lettek osztva. Ezeket az embereket szigoruan ellenőrzik, mert a törvény Braziliában ugy a fazendatulajdonosra, mint a földművesre nézve nagyon szigorú. Eszerint szó sem lehet valami visszaélésekről és a szorgalmas földművesnek nem lesz hiánya semmiben.

Feltételek,

melyek alatt a kivándorlók ingyen szállításra felvétetnek:

1. Kell, hogy földművesek legyenek.
2. Kell, hogy teljesen egészségesek legyenek.
3. Kell, hogy legalább 3 tagu családjuk legyen, kiknek kora 12 és 50 év között van.

Családot képez: férj, feleség és a gyermek. Ha a gyermekek még nem érték el a 12. évet, akkor az ilyen családhoz csatlakozhatnak a legközelebbi rokonok, és pedig: sógor, só-

ben ütötte fel tanyáját a kivándorlási ügynökök egész légiója. Beocsin munkás népének nagy része már tul van az Oceánon, s egymásután néptelenednek el az északbácskai magyar falvak is. A csábítóbbnál csábítóbb plakátok és röpcédulák pedig tovább végzik kufár munkájukat. Hogy hogyan fogják a gyanutlan kivándorlókat, arranéze jellemző az a plakát, amellyel egy francia hajóstársaság, a „Francia Vonat” Becskereken székely vajvodinai főügynöksége árasztja el a bácskai, bánáti és baranyai magyar, szerb és német falvakat. A plakát szövege ez:

Olvass!

gornó (és ezek gyermekei), fivérek és nővérek a férj és a feleség részéről.

Mindkét nemü unokatestvérek és fogadott gyermekek csak abban az esetben fogadhatnak el, ha nem töltötték be a 21. évet, és akkor is csak akkor, ha a férjnek rokonai.

A család feje lehet özvegy ember és özvegy asszony is, és ha a család sok tagból áll, akkor a család feje tul is lehet az 50. éven.

Azért töltésük ki pontosan minden családtagnak a nevét, nemét születéséne évét, hónapját és napját, küldjétek el nekünk azonnal az összeírási ivet, azután várjátok be a jövőhagyást, melyet a legrovidebb időn belül szóval vagy írásban közölni fogunk veletek.

Ovakodjanak dl-ügynököktől és csalóktól! A mi társaságunk nem engedí, hogy magukat anyagilag kihasználják! Azért maguk se engedjék, hogy holmi gyanus alakok szerezzék be az utleveleiket és a többi okmányokat, hanem forduljanak egyenesen a községi előjárósághoz, amely csekély illeték és okmánybélyeg ellenében minden szükségést be fogja szerezni. Támogassanak a lekiismeretlen számítók elleni harcban.

Eddig a plakát, amely a „pontos becskeréki cím” megadása után még azt is elárulja, hogy a kitünő hajóstársaság kizárólag új hajókon szállítja áldozatait, s az ut mindössze 10-től 12 napig tart. Itt volna tehát az alkalom, minden más vállalatnál olcsóbban, egész biztosan, az elsőlyedés veszedelme nélkül belerohanni a brazilai pokolba. Hinni merjük, hogy a vajvodinai polgárság kellő értékére fogja leszállítani a plakát nagyhangon csábító ígéréteit

Vörös fascismus Ausztriában

Szociálista hadsereg a béke védelmére

Bécs, november 24. A bécsi politikai köröket és az egész közéletet tegnap óta a vörös fascismus tartja meglehetősen nagy izgalomban. Az osztrák szociáldemokraták már hónapok óta nagyarányu terv megvalósításán fáradoznak. Nem kevesebbet akarnak, mint hatalmas vörös

hadsereget, amelyet szabályszerűen kiképeznek és felfegyvereznek, hogy kéyszenálljon a pacifizmus gondolatának hathatós és nyomatékös képviselőtére. A magyar határ mellett akart hadgyakorlatozni a szociálista hadsereg.

A cseh választások végeredménye

Prága, november 24. A képviselőház 300 mandátuma a következőképp oszlik meg: Országos magyar keresztényszocialista párt 4, német mezőgazdák és magyar nemzeti párt 24, cseh szociáldemokrata 29, német nemzeti párt 10, kézműves párt 13, német szociáldemokrata munkáspárt 17, lengyel munkás és néppárt 1, német keresztényszocialista néppárt 13, kommunista párt 41, az Erdőskárpátok autonóm mezőgazdasági pártja 1, német nemzeti szocialista munkáspárt 7, csehszlovák néppárt 31, köztársasági agrár és kiscsapatpárt 45, csehszlovák nemzeti demokrata párt 13, csehszlovák szocialistapárt 28, szlovák néppárt (Hlinka) 24 mandátum.

A százötven szenátusi mandátum közül az országos magyar keresztényszocialistapártra esett 2, a csehszlovák szociáldemokratákra 14, német nemzeti pártra 5, csehszlovák kézművespártra 6, a német szociáldemokrata munkáspártra 9, a német keresztényszocialista néppártra 7, a kommunistákra 20, a német nemzeti szocialista munkáspártra 3, a csehszlovák nemzeti demokrata pártra 7, csehszlovák nemzeti szocialista pártra 14, köztársasági agrár és kiscsapatpártjára 23, csehszlovák néppártra 16, német mezőgazdák szövetségére és magyar nemzeti pártra 12, és a szövetséges néppártra (Hlinka) 12 szavazat esik.

Jubilál az autó

1886-ban adtak szabadalmat az első motoros kocsira — Benz az első autó készítője kiadta emlékiratait

Bécsből jelentik: Most negyvenesztendeje annak, hogy Benz Károly dr. a róla elnevezett motor feltalálója megteremtette az első benzinmotoros autót. Ez az autó még most is megvan és kegyelettel őrzik a Benzféle gyár egy külön helyiségében sőt a jubileum alkalmából egy napra reaktiválták. Maga a feltaláló állt a kormánykeréknel és az ünneplő sokaság éljenző sorfala között robogott vele végig az uccákon. A 80 éves Benz dr. tisztelőinek sürgetésére megírta, jobban mondva tollba mondta vejeének életrajzát, amely „Benz Károly, egy német feltaláló életpályája” címen meg is jelent a könyvpiacra. A könyvnek legérdekesebb, kulturtörténeti szempontból fontos passzusa az, amelyben elmondja az első benzinautó megszületését.

„1884-85. — írja — a motorkocsi születési esztendeje, 1885-ben vált valóra életem álma. A gondolat világából kiemelve és a valóság világába helyezve, ott állt az autó egy szép napon a gyár udvarán. Ez volt a technika legfiatalabb gyermeke. Munkások, asszonyok, gyermekek álltak körül a csecsemőt s közöttük ott álltam én, a papa, ahogy a munkások maguk közt nevezték. Izgatottan figyelt fel mindenki, mintha csak a világ legnagyobb színháza függönyének felgördülését várták volna. Megfordítom a lendítő kereket, hogy életet lehelyek a gyermekbe. A gyermek eszmélni kezd és recsege, rogogva életjelet ad magáról. Most következett a „Jár a baba, jár!” A próba sikerült, a baba megindult. Sokszor meg-megállt, makrancoskodott, vagy pedig rosszkedve nekiszaladt a gyár kőfalának. A papának azonban jó nevelési metódusa volt, elhatározta, hogy előbb a gyermekszobában próbálja ki, azután viszi csak ki sétálni az uccára. Szerencsére azonban az apa nemcsak jó nevelő, hanem jó orvos is volt, mert a fiatal fickó többféle gyermekbetegségben szenvedett. Először tehát többféle operációt kellett rajta végrehajtani. Ezek után a gyermek kiszaladt az uccára s közben vígan kiáltozta: Töff, töff, töff: Az emberek csodálkozva álltak meg az uccán s azt kérdezték magukban:

— Micsoda boszorkányság történt itt? Egy kocsi robog el mellettünk ló nélkül?

A kormányos pedig büszkén néz az emberekre és királyhoz illő méltósággal fogadja köszöntésüket. Nemsokára azonban elkövetkezett a végzet, megtörtént az első defektus. Az emberek gunyosan kezdtek nevetni és a legfurcsább megjegyzések jutnak a füleimbe:

— Játékszer ez a kocsi, nem egyéb!

— Mi az ördögnek az ilyen dübörgő masinakocsi, mikor elég ló van a világon! — Kár ezért a Benzért, ezért az ördült dologért tönkreteszi magát!

Mindez engem nem riasztott el és bár a defektusok sokszor megismétlődtek, nemsokára már egy kilométert tudtam megtenni fennakadás nélkül, néhány hónap múlva pedig már pompásan járt a kocsim. 1885. végén meggyőződtem róla, hogy gépem már túl van a kísérleti tárgy fokán és szabadalmat kértem rá. Ezt a szabadalmat 1886. január 29-én kaptam meg és ez az okirat az ujkori motorkocsi születési bizonyítványa.

Olvassa a Délbácskát!

APOLLÓ nov. 25—26-án

A legújabb „STAR” film:

AZ UTCA GYERMEKE

(A MONTMARTRE GYERMEKE)

Francia filmdráma 7 felv. — Főszereplők: Feraudy, a Comedie Francaise tagja, Clollo, a legjobb francia gyermek-színész és August, a majom.

A magyar pénzügyminiszter és miniszterelnök beszéde a költségvetési vita végén

Budapest, nov. 24. A nemzetgyűlés mai ülését féltizenkettőkor nyitotta meg nagy érdeklődés mellett Szcitovszky Béla elnök. Nemcsak a kormánypárt, hanem az ellenzék is nagy számban felvonult, hogy meghallgassa a miniszterelnököt és a pénzügyminisztert, akik ma válaszolnak az ellenzék részéről a vita során elhangzott kijelentésekre. Az első felszólaló Bud János pénzügyminiszter volt. Megállapította, hogy a szónokok főleg politikai kérdésekkel foglalkoztak. A politikai természetű kritikákkal nem foglalkozik, ezekre majd a tárcaminiszterek fognak válaszolni. Mindenekelőtt megállapítja, hogy a költségvetés egyensúlya érdekében a fegyveres erőt illetően még azt a létszámot sem tudták fenntartani, amelyet számunkra engedélyeztek. Tehát helytelen az a beállítás, mintha katonai téren nagy költségek volnának. Az ország érdekének inkább megfelelné, hogy az ellenzék tárgyilagosan nézné a lényegét, ahelyett hogy célzatosan állítja be a kérdéseket. A tisztviselők nagy létszáma miatt is sok szemrehányással illetik a kormányt. Kijelenti, hogy amíg 1922-ben a tisztviselők létszáma 208.000 volt, 1926 júniusában 165.000 lesz, ami lényeges csökkenést jelent. Egész Európában nincs olyan állam, amely kevesebb adóval és egyszerűbb adórendszerrel dolgozna, mint Magyarország. A szónokok nem foglalkoztak eléggé a komoly nagy problémákkal. Figyelemre sem méltatták azt, hogy a költségvetés egyensúlya helyreállt, ez pedig sarkköve egy állam pénzügyi és gazdasági életének. Látjuk, hogy Franciaország milyen nagy erőfeszítéseket tesz, hogy államháztartásának egyensúlyát helyreállítsa. A korona árfolyamában történt áremelkedést eszkomptáltuk. Az árak 1924-től a mai napig 19 százalékkal estek. Végrenajtottuk a genfi 15 százalékos pótlást, mindez 30 százalékos fizetésemelést jelent. Ezeket az illetményeket mindenki megkapta, ezenkívül csináltunk egy státuszrendezést, amely szerint a tisztviselők kétharmada nagyobb fizetést fog kapni. Azzal vádolják a kormányt, hogy a tanítók fizetését mostohán kezeli. A tanítók békefizetésük 120 százalékát kapják meg. A tisztviselők és nyugdíjasok helyzete nem ismeretlen a kormány előtt, nem szabad azonban megfélemlíteni, hogy egy 10—15 százalékos fizetésemelés 10—15000 aranykorona többletet jelentene. A régi Magyarországon a nyugdíjasok száma hatvanezer volt, most kilencvenezer. Ebből láthatják, hogy milyen nehéz helyzetben vagyunk.

A helyes pénzügyi politikának nem szabad a napi események alapján haladni, hanem számítani kell a jövő eshetőségeivel bizonyos tartalékolások alakjában. Az inflációs pénzügyi politikának jellemző vonása, hogy amíg benne vagyunk, nem érezzük a vele járó óriási károkat, mikor azonban megállapítjuk, látjuk nagy pusztításait. Ebből a szempontból itéli meg a valorizáció kérdését is. A valorizáció kérdése csak úgy oldható meg, hogy új adókat vetünk ki, új adók meghonosítását pedig lehetetlenségnek tartja. Nem mondja ezzel azt, hogy a valorizációt a jövőben nem fogják keresztül vinni, de kötelező ígéretet tenni erre nem hajlandó. Nem hajlandó esetleges későbbi komplikációk felelősségét magára vállalni semmiféle politikai érdek szempontjából előzetes kijelentésekkel.

Örömmel állapítja meg, hogy a külföld bizalma megszilárdult Magyarországgal szemben, mert hosszabb lejáratú hitelt kínál, ezt pedig a külföld csak szilárd pénzügyi alapon álló országgal szemben teszi meg. A hitelek a mezőgazdaság kifejlesztésére jó hatással vannak, és következményei a természetfölteletben máris észlelhető. A munkanélküliség is csökkent, mert a szakszervezetek kimutatása szerint júniusban harmincegyezer munkanélküli volt az országban, most ez a szám huszonegyezerre csökkent. A pénzügyminiszter beszéde végén az egységspárt hosszasan ünnepelte.

Az emigráció kérdése

Ezután gróf Bethlen István miniszterelnök szólt fel. Megelégedéssel konstataja, hogy

a mostani vitában hiányoznak azok az éles személyes támadások, amelyek az előbbi költségvetési vitát jellemezték. Ebből azt a következtetést meríti, hogy a nemzetgyűlésben is kialakulhat egy békésebb atmoszféra, amelyből kiindulva a pártok kölcsönösen munkálkodhatnak az ország előbbrevitele érdekében. Csak a politikai kérdésekre vonatkozóan kíván válaszolni, az ugynevezett szenzációs kérdésekre nem. A királykérdésben már ismételtén kifejtette a kormány álláspontját. Tekintettel arra, hogy ebben az ügyben interpellációt jegyeztek be, ebben a kérdésben holnap fog nyilatkozni. Hosszan cáfolja Peidl állításait, majd az új büntetőnovella szükségességét hangsúlyozza. Ezután az emigráció likvidálásának kérdésére tér át. Ebben a kérdésben a szociáldemokrata párt felfogása ugylátszik nem egyetemes, mert míg egyesek az emigráció teljes likvidálását követelik, addig mások szerényebb kívánásokkal is megelégednek. — *Nem vagyok abban a helyzetben, hogy az emigrációt magam likvidáljam* — mondotta Bethlen István.

Az emigráció likvidálása elsősorban az emigránsoktól függ, mert addig, amíg azt látjuk odakint, hogy a büntetőjoggal ellentétben álló cselekményeket visznek végbe és nemhogy javulást mutatnának fel, hanem nap-nap után olyan propagandát folytatnak igaztalan alapon a tények elferdítésével és a hazugságoknak a külföldön való terjesztésével, amely Magyarországot tekintélyét és a külföld előtt eddig élvezett presztízsét alássák, addig ilyen lépést, amely végzetes künyműség volna az illetékes tényezők részéről nem mint megbocsájtás, hanem mint gyengeség fogadtatnék el. Ezt a gyengeséget arra használnák fel idehaza, hogy a nagy fáradsággal végrehajtott konszolidációt is újból veszélyeztetnék. Vannak azonban olyan egyének is akiknek visszatérése ellen a magyar kormány kifogást nem emel, ha a bíróság előtt tisztázzák szereplésüket. Nincs kifogás az ellen sem, hogy a módszerek egyszerűsítésére könyvitészek léptessenek életbe. Azt mondja az ellenzék, hogy a magyar külpolitikának nem lehet sikere, mert nem demokratikus a felfogása. Kijelenti, hogy a kormány demokratikus politikát folytat. Utal arra, hogy Európa legdemokratikusabb állama Franciaország a legreakciósabb állammal Oroszországgal állott a legbensőbb szövetségben, mert az államok a szövetségek megalapításánál nem azt tekintik, hogy milyen belpolitikát követ az egyik vagy másik állam, hanem a saját érdekeiket.

A földbirtokreformot tárgyaló fejtegetései során kijelenti, hogy amint eddig nem állott fenn, úgy ezután sem lehetséges az, hogy az ország egyetlen anyagilag független osztálya a zsidóság legyen. Ennek az állapotnak rendezése a zsidóság fontos érdeke. Majd bejelenti, hogy a hitbizomány kérdésének tárgyalását a kormány határozati javaslata alapján rövid időn belül napirendre tűzi. Kéri a javaslat elfogadását. Az egységes párt képviselői felállva hosszasan ünnepelték a miniszterelnököt. A nemzetgyűlés azután a költségvetést általánosában elfogadta. Ezután a benyújtott határozati javaslatok sorsáról dönt a nemzetgyűlés. A benyújtott határozati javaslatok közül elfogadják a közegészségügyi intézetek beosztásában szükséges változtatásokról, a kötelező munkanélküliség elleni biztosításról szóló javaslatot, elutasítják az államforma megállapításáról, a numerusz klauzusz eltörléséről és a képviselőháznak országgyűléssé való átalakulásáról szóló javaslatokat.

Tárgyalás Magyarországgal

Beogradból jelentik: A külügyminisztériumban tegnap dr. Ribarzs elnöke alatt ülés volt, amelyen elhatározták, hogy november 30-án Budapesten megkezdik a tárgyalásokat Magyarországgal, különböző jogi kérdésekről, nyugdíjakról, magánadósságokról, letétekről stb.

HIREK

1925. November 25. Szerda

Római katolikus: *Katalin*. Protestáns: *Katalin*. Gör.-keleti: *Al. János*. A nap kel reggel 7 óra 18 perckor, nyugszik 16 óra 15 perckor. A hold kel 14 óra 18 perckor, nyugszik 1 óra 20 perckor. Nemzeti Színház: A napraforgós hölgy. Apolló mozi:

Időjárás: (A petrovaradini katonai meteorologiai állomás jelentése). Az ország depressziója Lengyelországon keresztül összeköttetést kapott az északi, amely kelet és nyugat felé is terjeszkedik. Nyugat felől erős légnyomás közeledik, így középeurópában helyenként erős szelek vannak, országunk nyugati részein át egészen Szardíniáig és Görögorszáig. Mindenhol felhős, kisebb esővel, a hó pedig elérte a Felső Száva vidékét. A hőmérséklet nálunk és keleten emelkedett a Baltikum vidéken, az Alpeseben Délolaszországban és legdélibb tengeremlékünkön különösen esett.

Időjárás: Országunkon könnyű havasfelhők vonulnak át. A szél északi lesz, 5-6 méter sebességű, az erős felhőzet általános marad, kisebb esővel és helyenként hóval. A hőmérséklet a tengeremlék és a legdélibb vidékek kivételével mindenhol a fagypontra alá süllyed, de — 2 foknál nem lesz hidegebb.

— **Gyászistentisztelet a dobrovoljácok részére.** A novisadi dobrovoljác szervezet szombaton délelőtt 10 órakor a gör. keleti templomban gyászistentiszteletet tart az 1914-1918. évi háború alatt elhunyt dobrovoljácok lelkiüdvéért.

— **Rádicspárti konferencia Petrovaradinban.** Dr. Pernar Iván horvát paraszt párti képviselő vasárnap Petrovaradinba érkezett és a helyi pártszervezet vezetőivel bizalmas konferenciát tartott.

— **A londoni parlament részvétét fejezi ki a királynak.** Londomból jelentik: Az alsóház és a felsőház elfogadta azt a határozati javaslatot, amelynek értelmében a parlament mindkét háza részvétét fejezi ki a királynak, Alexandra anyakirálynő elhunyt alkalmából.

— **Golyóval végzik ki Léderer Gusztávot.** Budapestről telefonálják: Léderer Gusztáv né táblai tárgyalásával kapcsolatosan az „Új Nemzedék” arról értesül, hogy a magyar kormányzó Léderer Gusztáv kötélt általi halálra szóló ítéletét golyó általi halálra változtatta át. Az ítéletet a lap értesülése szerint a táblai tárgyalás után azonnal végrehajtják.

— **Jugoszláv-magyar-olasz tárgyalás a transzít forgalomról.** Firenzéből jelentik: A Magyarországból Jugoszlávián át Olaszországba, vagy bármely harmadik országba, és Olaszországból Jugoszlávián át Magyarországra irányuló átmeneti forgalom szabályozására november végén Firenzében kongresszus ül össze. A illetékes helyen szerzett értesülésünk szerint a kiküldött jugoszláv, magyar és olasz bizottság tegnap november 23-án kezdte meg értekezését Firenzében. Magyar részről az állami és magánvasutak kiküldöttei vesznek részt a megbeszélésen.

— **Mivel fenyegették az olaszok Ausztriát.** Bécsből jelentik: Dinghofer elnöknek a bécsi nagynémet országos gyűlésén tett beszédével a nyilatkozatával kapcsolatban, amely szerint az olasz kormány az Ellenbogen ügy alkalmával a diplomáciai kapcsolat megszakításával és hatvanezer fascista osztrák területre

való betörésével fenyegetőzött. A Wiener Allgemeine Zeitung diplomáciai körökben úgy értesül, hogy nincs kizárva, hogy ezt a kérdést a nemzetek szövetségében szőnyegre hozzák, hogy elegendő biztosítékot kapjanak a Saint-Germain-i szerződésben garantált határok tekintetében.

— **A beltéri katolikus kör táncestélye.** A beltéri katolikus kör szerdán, november 25-én este fél 9 órakor saját helyiségében műsoros táncestélyt rendez, amelyre a kör tagjait ezután hívja meg a rendezőség. Belépőjegy személyenként 15 dinár. A műsor a következő: 1. Lortzing Gusztáv: „A fegyverkövacs” nyitány, előadja a „Jeunesse Bohemes” zenekar. Vezényli: Szikcsák Károly. 2. „Az utolsó szó.” Egyfelvonásos vigjáték. Előadják: Pekló Olga és Vig Bözsi. 3. Melodráma: „Petőfi a Hortobágyon”. Szavalja: Horváth Böske. Kísérik hegedűn Hess Médi, zongorán Vig Bözsi. 4. Rieding: Konzertino. Előadják: hegedűn Hess Médi, zongorán kíséri Ádám Gizi. 5. „Megjött a papa.” Előadják: Lehel Aranka, Paszt Ernő, Ádám Juci és Fehér György.

— **Nemes táncintézetében** csütörtök este 8-11-ig osztánc rendez belépti díjjal.

— **Elfelejtette az anyanyelvét betegsége alatt.** Pécsről jelentik: Tegnap délelőtt egy beteg külső férfi állított be a pécsi vármegyei hivatalban és ott horvát nyelven kezdett érdeklődni. Elmondotta, hogy Horváth Jánosnak hívják siklói lakos. Nem tud magyarul, mert a hadifogságban elfelejtette a magyar nyelvet, pedig az az anyanyelve. Tífusz betegség után gyengült meg az emlékezőtehetsége. Nem ismerte meg a feleségét és gyermekeit. Horváth mostmár ismét boldogan érzi magát családjá körében, a magyar nyelv megtanulásában pedig egy nyelvtudóst megszerzővel eredményel halad előre.

— **A kath. olvasó- és gazdakör** kitűnő gárdája december 6-án a saját helyiségében le fog adni egy 3 felvonásos színművet.

— **A Katalin műsoros táncestély** a beltéri kath. körben f. hó 25-én, szerdán pontosan esti fél 9 órakor veszi kezdetét.

— **Öngyilkosság Mali Idjosen.** Halasi Pál 22 éves maliidjosi borbélysegéd hétfőre virradó éjjel házában padlásán felakasztotta magát. Mire tettét észrevették, már halott volt. Előző este még zenésző mellett mulatott a Koszó-féle vendéglőben. Miután semmiféle irást nem hagyott hátra, hozzátartozói nem is sejtik, hogy végtelen tette miatt követte el.

— **Hányszor jelenjék meg egy hirdetés?** Erre a kérdésre a következőképpen felelt dr. Wiedemann, az erfurti kereskedelmi kamara titkára: „Legalább hétszer. Mert először csak átsiklik az olvasó szeme felette, másodsor már megjegyzi magának, harmadszor el is olvassa, de még nem gondol rája, negyedszer már gondolkodik felette, az ötödször megjelenésnél már beszél az asszonnyal, a hatodiknál meg akarja próbálni s végül a hetediknél már vásárol”. Ez a felelet bár tréfás-hangu, de mégis igaz. Nálunk ha valamely hirdetés egyszeri közzététele nem jár sikerrel, ez már kedvét veszi a hirdetőnek. A hirdetés pedig csak akkor hozza meg gyümölcsét, ha az állandóan az olvasó szeme előtt van, míg fel nem kelti annak figyelmét érdeklődését, míg ugyszólván jó ismerőse nem lesz.

(x) **Legkisebb asztalos is** eredményel versenyezhet konkurenciájával ha a műhelye nincsen is gépekkel berendezve, abban az esetben, ha a *deszkát* és más *építő anyagot* Szerb Kereskedelmi Bank fiatelepén (Temerini utca a Schulc malom meljett) vásárolja ahol, legmodernebb famegmunkáló gépek állnak rendelkezésre legminimálisabb aradj mellett. 2302 1-2

— **Vasutakat építenek Lengyelországban.** Varsóból jelentik: A lengyel kormány ebben az évben két új vasutvonal építésére adott engedélyt. Az egyik vasutvonal utiránya:

Wielun—Dabrowa—Varsó, másiké: Dabrowa—Lask—Brodnica. Az engedélyes társaságok bel-földiek ugyan, de tulajdonképpen csupán közvetítők a kormány és a külföldi tőke között. Az első vonal építésénél francia csoportok vállalnak érdekeltséget így a Scheiger & Comp. továbbá a Societe Generale D-Entreprises. A másik vonal megépítése ügyében az Armstrong angol céggel folynak tárgyalások. Az engedélyek szerint husz év múlva a lengyel kormánynak jogában áll a kikötött feltételek mellett az új vasuti vonalakat, visszavásárolni. Nyolcvanegy év múlva pedig ezek a vonalak, a részvényesek minden kártalanítása nélkül az állam tulajdonába mennek át.

— **A román kormány tárgyalásokat kezd az erdélyi magyarsággal.** Bukarestből jelentik: Megbízható forrásból eredő hírek szerint a liberális kormány tárgyalásokba bocsátkozik a Magyar Párttal bizonyos kérdések tisztázása céljából. A tárgyalásokat, amelyeket Lepedatu miniszter közvetít dr. Zombory László után, Tatarescu miniszter fogja lefolytatni. A tárgyalások többek között arra nézve is megindulnak, hogy a kolozsvári prefektusi székbe, tekintettel arra, hogy Kolozsvár egy exponált politikai központ, a kormánynak egy olyan bizalmi embere kerüljön, aki nemcsak bírja a kisebbségi nyelvet, hanem ismeri a kisebbségi kérdés egész komplexumát s egyénisége is alkalmas arra, hogy a kisebbségekkel tárgyalásokat folytasson le. Felmerült annak a gondolata is, hogy Erdélyben a kisebbségi ügyek intézésére külön vezérfelügyelőség állítsák fel és a vezérfelügyelő városról-városra kísérelje figyelemmel a kisebbségi élet mindennemű megnyilvánulásait s egyben tegyen megfelelő intézkedéseket arra, hogy a panaszok meghallgattassanak és a kisebbségeket semmiféle oldalról bántódás ne érhesse.

BÁCSMEGYEI FÖLDBIROKOSOK FIGYELMÉBE!

Jelzálog kölcsönöket
kedvező visszatérítési és kamatteltételek mellett folyósít a

KERESKEDELMI és IPARBANK R. T. NOVISADON

A kölcsönkérőknek telekkönyvi kivonatot és kataszteri birtokívet kell betérjeszteniök a kölcsönigénylés alkalmából. 2131-1-10

SPORT

Subotica fél?

Hogy magyarazzuk meg másképp Subotica viselkedését? Évek óta komoly kísérleteket tesznek Novisadon arra, hogy a két város válogatottjait összehozzák. Ez a kísérlet, jóllehet a párhuzamos mértékben fejlődő két város futballsportja egymásra volna utalva, évtizedek óta egyetlen egyszer sem sikerült. Büszkén hivatkozunk arra is, hogy a válogatott mérkőzés elmaradásának minden egyes alkalommal Subotica állásfoglalása volt az oka.

Sokszor igazán mosolyogni való kifogással hozakodtak elő. Néha meg egyáltalán nem válaszoltak Novisadon hivatalos átiratára. Most is, hogy novisadi kezdeménnyel egy városközi vándorserleg kiírására tettünk kísérletet, Subotica kivételével minden meghívott város kész örömmel sietett a sportszerű indítvány elfogadására, Subotica elfoglaltságára hivatkozva visszatámasztotta.

Hogy csendesítsük el azokat az elfogult novisadiakat, akik uton utfélen azt hangoztat-

Jön!

Claude Farrère legújabb műve:

Jön!

VIRRASZTANAK A FEGYVEREK

(Veille d'Armes)

ják, hogy Subotica gyáva és azért kerüli a találkozást Novisaddal, mert fél a vereségtől?

Nem adunk hitelt az ilyen híresztelésnek, még inkább nevésegesnek tartjuk azt a beállítást, mintha Subotica nem tartaná egyenrangú ellenfélnek Novisadot. Ez a híresztelés azért látszik komikus nagyképűsködésnek, mert a két város futball eredményei egyáltalán nem vetnek kedvező fényt Suboticára. Válogatott eredményei rosszabbak Novisadénál, hiszen tizenhárom golt kapott Zagrebben, akkor amikor csak hetet. A két város csapatának tudásbeli különbsége sem nagy. Igaz, hogy Novisad ebben az évben sorra elporolta Subotica minden egyes csapatát a bajnok Bácskával egyetemben, de ezzel még nem dönt el a nagyobb tudás kérdése.

Egy válogatott mérkőzés mindenestre érdekes lett volna sportszempontból is, de meg azért is, hogy eloszlassa a Suboticára kedvezőnek sehogy sem mondható híreszteléseket.

Nemes táncintézetében csütörtök este 8-11-ig össztánc rendezés belépti díjjal.

A NAK pályán játsszák le a válogatott mérkőzést, amelyre Beograd nagyon komolyan készülődik. A beográdi csapat zömét természetesen a Jugoszlávia játékosai alkotják, de a csapat egy-két gyengébb pontját megerősítik a többi egyesületek játékosai. Noviszád sportja tehát új szenzáció előtt áll, mert az országos bajnokcsapat nagytechnikájú lapos passzjátéka szemre elsőrangú élvezetet nyújt.

Peikert nem játszhat a válogatottban és így a centerhalf helyére Weiszt vagy Valentet kell kombinációba venni.

Tágul a válogatott keret. Peikert betegsége folytán a halvesorban változás áll be. A válogatott keret Valent, Alexis és Schubert besorozásával bővült.

Dr. Posta Sándor a kardvívás világbajnoka december 13-án mérkőzik Ossüer dán vívóbajnokkal. A párisi olimpiáson tudvalevőleg az összes versenyzők közül egyedül a kitűnő dán bajnoknak sikerült Postát legyőznie.

TÖRVÉNYSZÉK

§ A rendőrré támadt. Tegnap adták át a noviszádi ügyészségnek Gombár Ferenc noviszádi mézáróst, mert ez év november 22-én az ártézi fürdő mellett késsel rátámadt Molesev Gyoka 66. számú városi rendőrré. Gombár ittas volt és mikor a rendőr csendre szólította fel, késsel támadt rá, a rendőr azonban kicsavarta kezéből a kést és bekísérte a rendőrségre.

§ Leszállították a büntetést. A noviszádi törvényszék 1925. július 30-án három évi fogházra ítélte felségsértés miatt Korodi József csókai földmivest, a felebbviteli bíróság tegnap megváltoztatta a törvényszék ítéletét és három havi fogházra ítélte.

§ Csódkérvény a Pierette csokoládégyár ellen. Ruff testvérek suboticaai cukorkagyár tegnap kérvényt adott be a noviszádi törvényszéknél, amelyben a csódkérvényét kérte a „Pierette” noviszádi csokoládégyár ellen.

§ Hamistanu. A csurogi rendőrség tegnap letartóztatta és a noviszádi ügyészség fogházba kísérte Gabics Lázár csurogi lakost, akinek letartóztatását az ügyészség kérte hamis tanúzás miatt.

— Változás a kamenicai helyihajó menetrendjében. Az S. H. S. hajózási szindikátus Noviszád—Kamenica között közlekedő helyihajójának menetrendje november 15-től kezdve a következő: Kamenicáról indul 5.45, 7.15, 10, 11.30, 14, 16 és 18 órakor Noviszádról indul 6.30, 9, 11, 13, 15, 17 és 19 órakor.

— Elsőrendű tűzifák, legjobb porosz szalon kőszén és gázkösz házhoz szállítva, legolcsóbban kapható Schwarz Testvéreknél Noviszad, Haltér 11. sz. 1—0 2018.

TÖZSDE

A dinár árfolyamai

Bécs	1258.—	Prága	59.98
Budapest	1266.—	Berlin	—.—

Nov. 24	Zürich zárlat	Beograd zárlat	Zagreb zárlat	Newyork zárlat
Beograd	9.20	—.—	—.—	177.25
Zürich	—.—	1089.—	1089.75	1928.—
Newyork	519.—	56.35	56.40	—.—
London	25.137	273.65	273.75	484. ³ / ₈
Páris	20.—	219.50	—.—	385.50
Milano	21.025	228.50	228.25	405.—
Prága	15.40	167.45	167.45	296.25
Berlin	—.—	1345.50	1344.50	2380.—
Budapest	72.80	793.—	796.—	14.—
Brüsszel	23.52	256.—	—.—	452.50
Bécs	—.—	795.—	795.75	14. ¹ / ₈
Bukarest	2.35	25.60	—.—	—.—
Amsterdam	—.—	—.—	—.—	—.—
Szófia	—.—	—.—	—.—	—.—
Krisztiania	—.—	—.—	—.—	—.—
Szaloniki	—.—	74.—	—.—	—.—
Stockholm	—.—	—.—	—.—	—.—

Beogradi tőzsde

1925 november 24, 5 óra

Bécs	795.—	Prága	167.50
Páris	219.—	Zürich	1089.—
Milano	228.50	London	273.75
Newyork	56.40	Budapest	—.—

Irányzat: mind áru, csendes

Zagrebi tőzsde

1925 november 24, 5 óra

Bécs	796.—	Prága	167.40
Páris	220.50	Zürich	1089.50
Milano	228.50	London	273.80
Newyork	56.42	Budapest	—.—

Irányzat: csendes

Chicago terménytőzsde

1925 november 24, 10 óra

Buza	Tengeri
December . . . 163. ³ / ₈	December . . . 73. ¹ / ₈
május 1926 . . 159.50	május 1926 . . 78. ³ / ₈
Július . . . 142.75	Július . . . 79. ³ / ₈

Irányzat: buza szilárd, tengeri bizonytalan (AVALA)

Noviszadi terménytőzsde

1925 november 24. (Hivatalos jegyzések)

Buza

bácskai Usancen d.k. kötés	249.50-250, 2200 mm
bácskai 77, 2 l, kulai paritás d.k.	kötés 250.—, 500 mm
szerémi 72, 2 ³ / ₈ , Duna	kötés 250.—, 500 mm
szerémi 77-78 2 ³ / ₈ , d.k.	kötés 250.—, 400 mm

Zab

szerémi d.k. beogradi par. kötés	175.—, 100 mm
----------------------------------	---------------

Tengeri

bácskai XII-I, d.k.	kötés 115.—, 600 mm
bácskai I-II, 100 ³ / ₈ , d.k.	kötés 105.—, 800 mm
szerémi II, d.k.	kötés 122.50, 500 mm
szerémi száritott, XII, d.k.	kötés 140.—, 600 mm

Irányzat: szilárdabb

Noviszadi értéktőzsde

1925 november 24. (Hivatalos jegyzések)

Állami kölcsönkötvények

1921. évi 7 százalékos beruházási kölcsön, kereslet 70.—, kínálat 73.—, kötés —.—, 4 százalékos kölcsön Bosznia-Hercegovina agrárviszonyainak rendezésére kereslet 45.—, kínálat 48.—, kötés —.—.

Állami sorsjegyek

2 és fél százalékos állami hadikártérítési sorsjegy kereslet 293.—, kínálat 295.—, kötés 295.—, 1888. évi nyeremény sorsjegy (Dohány sorsjegy) kereslet —.—, kínálat —.—, 2 százalékos sorsjegykölcsön új szelvényekkel kereslet —.—, kínálat —.—.

Részvények

Városi jódosgyógyfürdő és ásványvíz részvénytársaság kereslet —.—, kínálat 70. Iparbank kereslet 133.—, kínálat 140.—, kötés —.—.

Hirdetőink figyelmébe!

Vasárnapi számunk részére hirdetéseket csak szombat délig, hétköznapokon pedig délután 5 óráig veszünk fel.

A „Délbácska” kiadóhivatala.

Küldje be előfizetését!!

Tisztelettel felkérjük a vidéki, hátraéltakban levő előfizetőinket és viszontelárusítóinkat, hogy az egyidejűleg megküldött felszólításunkon jelzett összeget forduló postával utalványozni szíveskedjenek, nehogy a lap további küldését kénytelenek legyünk beszüntetni. Teljes tisztelettel

„Délbácska” kiadóhivatala.

A DUNA VIZÁLLÁSA

November 12-én reggel	— — —	241
November 13-án	— — —	200
November 14-én	— — —	282
November 15-én	— — —	320
November 16-án	— — —	343
November 17-én	— — —	366
November 18-án	— — —	386
November 19-én	— — —	404
November 20-án	— — —	420
November 21-én	— — —	432
November 22-én	— — —	439
November 23-án	— — —	439
November 24-én	— — —	433

Szerkesztésért felel: TOMAN SÁNDOR

Kiadó: „DÉLBÁCSKA” lapkiadóvállalat

HIRDETÉSEK

Ha állásra van szüksége,

forduljon „Jugokommercia” állasközvetítőhöz, Par-nogmlina ulica 10.

RENDELET

A) Megállapítást nyert, hogy a sofförök az ismételt figyelmeztetések dacára automobilon és motorkerékpárok nem alkalmazkodnak az előírás szerű sebességhez, miáltal állandóan szerencsétlenségek történnek. Felhívom tehát az összes sofföröket és autótulajdonosokat, hogy szigorúan alkalmazkodjanak a közlekedési szabályokhoz, amelyek Novisad belső területére vonatkoznak, mert ellenkező esetben a sofföröket és autótulajdonosokat nemcsak pénzbüntetéssel, hanem elzárással is fogom sújtani.

Novisad belső területe alatt értendő: a Futaki-ut a Futaki-kaputól, a Temerini-ut a „Központi Hitelszövetkezet” téglagyáratól és a Pirosi-ut a pirosi kaputól.

B) A főkapitányság mint a noviszadi elsőfoku iparhatóság a legszigorúbban megtiltja a kertészeknek és virágárosoknak virágok és koszorúk árusítását a Kr. Aleksandra utcában.

A nagybani virágárosítók, valamint azok az idegenek, akik virágárosítással foglalkoznak, cikkeikkel a nagypiacra utaltatnak.

Mindazok, akik e rendelet ellen vétnek, a legszigorúbban lesznek büntetve.

Novisad város főkapitányi hivatala, 1925. október 27-én.

Mihaldzsics s. k. főkapitány.

HITÉLET

magyar keresztény folyóirat. - Megjelenik havonta kétszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Mošorin—Bačka

